

Aftursvar til Finn Helmsdal

Føroyska pressan fær í vikuni av grovfilmi frá tjóðveldismanninum Finni Helmsdal. Hann er bæði ákæri og dómari fyri ikki at siga avrættari. Lat meg alt fyri eitt siga, at eg havi stóra virðing fyri fólki, sum vilja og tora at vera við í almenna samfelagskjaknum. Og her stendur Finnur Helmsdal ikki aftanfyrri aðrar viðmerktar. Maðurin hevur ein sera hvassan penn og dugir væl at fáa fram meiningar sínar í greinum.

Henda seinasta greinin er áhugaverd og inniheldur mangt ítúkiligt, sum eg haldi hevt tyding at fáa fram, eitt nú uppgávan hjá pressuni og hvussu vit vilja menna hetta samfelagið.

Men mær dámar ikki tónalagid og tann spiran av fanatismu og fundamentalismu, sum stungur seg fram nógvja staðni í greinin. Finnur Helmsdal dylur ikki yvir, at hann er sannfórður tjóðveldismáður, og harvið spælur hann við opnum kortum. Eingin skal vera í ivi um, hvar hann stendur.

Men maðurin er ikki bara sannfórður tjóðveldismáður. Hann er sannfórður á so nógvum øðrum økjum eisini. Eitt nú er hann sannfórður um, hvussu skeivt hini, sum ikki hugsa og meina sum hann, bera seg at. Sannfóringin er so grundfest, at tú kanst fá eina fatan av, at hesin maðurin ikki hevur stórvegis virðing fyri fólki, sum ikki eru tjóðveldisfólk.

I míni verð er tað eisini ein sjálmvótsegn, tá sami maður, sum vil hava eitt sakligt orðaskifti um stórar og álvarsigar samfelagsspurningar, ikki tolererar, at onnur eru ikki sum hann og hugsa ikki sum hann. Tað fyrrikemur mær, sum at maðurin bara dugir at siggja feilir hjá limum.

Tann niður- og tileinkisgerðingin av øðrum fólki, eitt nú blaðfólki, blað-

stjórum og politikarum úr øðrum flokkum, sum kemur til sjóndar í greinin, kann neyvvan byggja á nakað sakligt ynski um eitt breitt og sakligt tjak. Mær tykir, at Finnur Helmsdal er so sannfórður tjóðveldismáður, at hann sansar ikki, at tað eisini finst ein verð utan fyri tjóðveldismáðrar. Hetta skal ikki skiljast sum eitt álöp á tjóðveldisfólk sum so, men eg konstateri bara, at ein persónur kann gerast so sannfórður (les eisini fanatískur og fundamentalistiskur), at hann sjálvur er størsta forðing fyri tí tjaki og teirri samfelagsupplýsing, sum hann sjálvur eftirlýsir.

Eg skal ikki svara fyri tey mongu blaðfólkin í Føroyum, sum Finnur Helmsdal m.a. skýrir lakajar og annað niðurstendi. Men tá ein partur av afinningunum gongur móti undirritaða og tí blað eg havi ábyrgdina av, so kenni eg tað sum mína skyldu at koma við nøkrum viðmerkingum. At leggja okkum undir at borðreiða við ræðusøgum og siga beinleiðis ósett skal ikki standa ótalað.

Andstøðan ein týðandi partur av demokratilinum

Lat meg fyrst taka hasa samrøðuna við formann javnaðarflokksins, ið eg sjálvur gjørði og sum eg havi hvørt hugan av hevur fingið øði í sannfórða tjóðveldismanninum Finn Helmsdal. Í hesi samrøðu er formaðurin í tí størsta andstøðuflokkinum rættiliga kontantur og setur spurnar tekin við, um Føroya fólk hevur ráð til eitt tjóðveldis-eksperiment. Hann visir eisini á vandan fyri einum fólkátómum Føroyum, um hetta eksperiment sleppur at standa sína roynd einsamalt. Til tað sigur Finnur Helmsdal, at meðvit og kritiskur sansur hjá blaðstjóranum

tykist vera farið fullkomiliga fyrri bakka. Eg kann bert til tað siga, at her er talan um eina sakliga samrøðu, har formaðurin í landsins størsta andstøðuflokki fær spurningar og sleppur at siga sína hugsan. Júst á sama hátt sum aðrir politikarar og teirra millum eisini tjóðveldismenn eru slopnir at siga sína hugsan - og uttan at hesar eru manipuleradar av blaðmanni.

Hetta er ein partur av journalstúkknum. At Finnur Helmsdal heldur, at vit blaðfólk eru gít ov lituð kritisk er nakað, sum hann hevur lutvíst rætt í. Tað hevur so eisini sínar orsøkir. Ein kann siga, at professionelli føroyski fjølmiðlaheiminum, har journalstúka handverkið er vorduð arbeiðið burturav, enn er rættiliga nýggjur. Men vit búnað væl eisini eins og politikarar gera tað. Vit mugu eisini minnst til, at umstøðurnar hjá fjølmiðlafólki og fjølmiðlunum sum heild framvegis eru sera avmarkaðar. Tøka peningarorkan ger, at tað ber ikki til í dag at seta so nógv fólk, at hesi tá kunnu fáa tær tøttu umstøðurnar at arbeiða undir.

Hetta verður ikki sagt sum nøkur undanførsla. Hyggið bert eftir, hvussu illa mannaðir eitt nú loftmiðlarnir eru alla summarfrítíðina. Og sama er galdandi fyri blaðini.

Samgonguskjalið og Sosialurin

Finnur Helmsdal tykist vera so sannfórður, at hann sær bara tað hann vil siggja. Hetta grundu eg á tað hann sigur um dekningin av ætlanunum hjá nýggju samgonguni á sjálvstýrisleið. Tú fær ta fatan, at maðurin als ikki hevur lisið Sosialin hesar seinastu mánaðirnar men bara byggið isinnis herindi síni á einstakar samrøður í blaðnum og so sjálvandi eisini á aggressionir sínar móti formanni javnaðarflokksins.

Var tú sakligur og meira sannfórður sum objektivur eygleiðari heldur enn sum sannfórður tjóðveldismáður, so visti tú, Finnur Helmsdal, at eitt nú Sosialurin hevur havt fleiri samrøður við tjóðveldispolitikarar um ætlaða politikkin - bæði við Høgna Hoydal, Karsten Hansen, Heina O. Heinesen og Signar Hansen. Hevur tú heilt gloymt ella vil tú bara ikki minnst tær frálikur og sera áhugaverdu samrøðurnar, sum ein av nýggju blaðkvinnum okkara hevur havt við mentamálaráðharran tjóðveldisflokksins? Í ikki færri enn trimum drúgvum samrøðum hevur hon lýst sjónarmiðini og ætlanir og hjá hesum framstandandi tjóðveldispolitikaranum - men hvat ger Finnur Helmsdal - jú hann niðurger somu blaðfólk fyri at vera lakajar hjá javnaðarpolitikarum.

Eg haldi, at netup heita

dømið og tann sannroynd, at blaðið hevur roynt at lagt fram sjónarmiðini hjá flestu av leiðandi tjóðveldisfólki um umframt at hýsa sjónarmiðjunum hjá øðrum tjóðveldisfólki, eitt nú Finni Helmsdal, lýsir alt hetta málið best - og tað lýsir eisini, hvussu skeivur og órættvisur sam Finnur Helmsdal er, tá hann vitandi ella óvitandi gloymir alt hetta.

Jú víst hava tjóðveldisfólk og teirra hugsjónir fingið innivist í blaðnum, og tað skulu tey eisini fáa í framtíðini, eins og øll onnur. Men sannfórdir tjóðveldismenn mugu so eisini tola at hoyra sjónarmiðini hjá øðrum, eitt nú Jóhanni Eidesgaard. Andstøðan hevur ein sera týðandi leiklut í tí demokratiska skipanini, og er tað m.a. uppgávan hjá pressuni alla tíðina at geva teimum stýrandi eitt sakligt mótspæl - samstundis sum sama pressa almánakunnger politikkin hjá sitandi stýri.

Eg veit heldur ikki, hvat bagir Finni Helmsdal, tá hann leikar so í um ræðusøgur og lygnir í sambandi við sjálvstýrissættlanir hjá samgonguni. Tað vit hava hoyrt og sæð hugartil er ein heinagrind, sum enn manglar kjót og blóð. Soleingi samgongan ikki hevur spelt út við, hvat veruliga liggur aftanfyrri ynskin/krevini um suverenitet, fullveldi osfr. og avleiðingarnar hetta skal fáa, er torført fyri ikki at siga ómøguligt at fáa eitt breitt og upplýsandi orðaskifti. Netup av hesi orsök vil nógv, sum kemur fram tí verða gitingar ella um tú vil illgitingar frá politikarar síðu. Leggjið tí fram, hvat tit vilja og ætla og sigið Føroya fólki avleiðingarnar av hesum, tá kunnu vit av álvara tosa um eitt breitt og sakligt tjak.

Sjálvandi á sjálvstýrisleið

Eg fari ikki at gera stórvegis viðmerkingar til tað Finnur Helmsdal sigur um sera sambandsku oddagreinarin í Dímmlætting. Skal tað siga, at tað fyrrikemur mær lögid - at landsins størsta blað, sum ikki hevur nakað beinleiðis tilknýti til sambandsflokkin annað enn tað, at ein av eigarunum av blaðnum telist millum tingfólk flokksins - hevur valt at standa fyrri eini linju, sum er meira sambandsk enn mong sambandsfólk halda vera gott. Men hetta verður so teirra egna høvuðspína. Eg dugi í hvussu er at siggja, at tað tænar ikki blaðnum sum heild, at politiskir pennur blaðsins er so sambandskur, sum Finnur Helmsdal eisini rætt visir á í grein síni. Føroyar standa ikki í stað. Vit mugu hyggja framfyrri, og í mínum hugaheimi er bert ein vegur at ganga, og hann er størri sjálvstýri og meiri sjálvbjargni. Hvussu fjarast skal

Jan Müller, ábyrgdarblaðstjóri á Sosialinum svarar aftur álöpinum frá Finni Helmsdal, lögtingsmanni á blaðið fyrr í vikuni

fram á sjálvstýrisleið átti eftir mínum tykki netup at verið kjarnin í grein tfini Finnur Helmsdal. Men tað sær fyrri mær ikki út sum, at tú sum sannfórður tjóðveldismáður er sinnaður at tosa um aðrar leiðir á sjálvstýrisleið enn hana tú og tín flokkur ganga inn fyrri. Men hetta verður tú noyddur at sanna, skal tú koma víðari. Tit hava eisini sjálvur sannað hetta við at sleppa tykkum av við vendingina loysing, tí tit hildu, at hon ræðir og skapar ræðumyndir, rættar sum skeivar.

Javnaðarandstøðan á tingi er eftir míni meting sinnað til at taka stíg á sjálvstýrisleið, men flokkurin slapp ikki uppi part, tá samgonga varð skipað. Nú biður hann so til, at hann kann vera við í arbeiðinum, og eftir míni metan er tað altavgerandi fyri lagnuna hjá sjálvstýrisspolitikkunum hjá hesi samgonguni, í hvønn mun, javnaðarflokkurin verður tugin við í arbeiðið. Eg havi álit á, at Høgni Hoydal ikki fer uttan um størsta andstøðuflokkin í hesum máli, tí tað kann verða størsta bakkaðið fyri sjálvstýrisspolitikkun, tá avtornar.

So Finnur Helmsdal, eg fari at venda hatsku álöpinum títum á meg og onnur í føroysku pressuni og biðja til, at tú sjálvur sakliga og objektivt ger tít til at fáa eina so breiða og demokratiska víðgerð av hesum álvarsmáli sum til ber.

Eg skal enda við at vísa til bræv, sum undirritaði skrivaði til ein hóp av froyingum beint eftir, at samgongan varð skipað, og víðgitta samgonguskjalið var undirskrivað. Í hesum brævi heitir Sosialurin á fólk serstakliga í ymsum leiðandi stovrum í føroyska samfelagnum, har millum eisini mong tjóðveldisfólk, um at siga sína hugsan um nýggja samgonguskjalið.

Vit finga nakrar meiningar fram men tó alt ov fáar, og eg skal í dag við-

ganga, at hetta ikki er so lögid heldur. Tí tað ber ikki tí hjá fólki at gera viðmerkingar til ein ætlaðan politikk út frá eini beinagrind aleina. Fyri at fáa eitt breitt og grundleggjandi orðaskifti er neyðugt, at teir, sum sita við avgerðunum, fyrst geva politikkinum veruligt innihald.

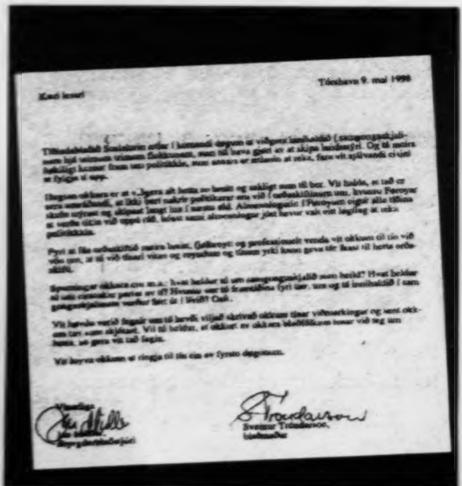
So tað kundi verið eitt hóskaði høvi, nú Høgni Hoydal um stutta tíð fer at leggja uppskot fyri tingið í sambandi við sjálvstýrismálið, at komið fram aftur við umrædda brævi.

Finnur Helmsdal skal tí hava tøkkt fyrri grein sína, sum, um ikki annað, kann vera ein av katalysatorunum, ið skal tí fyrri, at vit fáa tað nógv umrædda tjakið um sjálvstýriss- ella fullveldisættlanir.

PS. Annars fari eg at takka Finni Helmsdal fyri, at hann so trúliga nú í mong ár hevur brúkt netup Sosialin ul at fáa fram meiningar sínar. Tað er m.a. hetta vit eru tí fyrri - at hýsa øllum meiningum. Men tað hevði so heldur einki gjørt, um sami Finnur Helmsdal, eftir alla óhumskuna hann hevur tveitt eftir blaðnum, viðmerkti, at sjálvur hevur hann altíð fingið góðar sømdir frá blaðnum.

Eg skal lova tær fyrri, at Sosialurin fer at dekkja sjálvstýrismálið væl og víðiliga. Eg siggi eisini fegin, at almenna orðaskiftið um so týðandi mál, m.a. fer fram netup á Sosialinum. Finnur Helmsdal skal vera viðkominn at brúka blaðið, men kanska tað hevði tænt søk hansara og okkara, um sami Finnur Helmsdal gavst við at niðurgera og tillátursgera onnur, tí tey ikki bera seg at eftir hansara egna høvdi. Spell at annars mongu gullkonu tfini skulu verða spolerad av hesum hatska og ósakliga tónanum.

Jan Müller, blaðstjóri

Hetta er brævið, sum Sosialurin sendi meira enn 100 framstandandi fólki í Føroyum, tá nýggja samgonguskjalið varð undirskrivað. Hóast tað er skrivað í mai, so er tað kopska ena meira aktuelt í dag.